

CORY DOCTOROW

Näin kirja tuhotaan

Liikkeellä on voimakas joukko tekijänoikeutta vastustavia aktivisteja, jotka yrittävät tuhota kirjan. Nämä piraatit haluavat tuhota tekijänoikeuden. He eivät kunnioita omaisuuttamme. He verhoavat pitkäkyntisyytensä korkealentoisella retoriikalla väittäen, että he ovat luovuuden todellisia perijöitä ja puolustajia. He ovat saaneet maailman lainsäätäjät ja kaupan rajoittajat uskomaan väitteisiinsä. He uskottelevat vain suojelevansa ikivanhoja toimintatapoja. He väittävät, että heidän radikaali agendansa on jollain tapaa konservatiivinen. Todellisuudessa heidän silmissään siintää tulevaisuus, jossa elektronisen kulttuurin markkinat kasvavat räjähdysmäisesti, ja he ovat kaiken keskiössä. He puhuvat etiikasta, mutta jokainen näkee helposti, että he hakevat voittoja.

Me olemme kirjojen kansaa. Me rakastamme kirjojamme. Täytämme kotimme kirjoilla. Vaalimme vanhemmiltamme perimiämme kirjoja ja mielimme siirtää ne lapsillemme. Kuinka moni meistä oppikaan lukemaan vanhemmillemme kuuluneen rakkaan kirjan ääressä? Tuputamme arvostamiamme kirjoja ystävillemme ja vaadimme, että he lukevat ne. Tuntemme jopa outoa sukulaisuutta niitä ihmisiä kohtaan, joita näemme linja-autoissa tai lentokoneissa lukemassa ”meidän” kirjojamme. Jos sortohallinto tai raiteiltaan suistunut sensori yrittäisi viedä kirjojamme, taistelisimme heitä vastaan kynsin hampain. Me olemme kirjojamme. Ne ovat ulkoisia kovalevyjämme, joihin on tallennettu ne moraaliset, intellektuaaliset ja mielikuvittelliset vaikutteet, jotka ovat rakentaneet minuuttamme.

Tekijänoikeus tunnustaa tämän kaiken. Sen mukaan omistan kirjan, kun olen ostanut sen. Saan antaa sen pois, pitää sen, lainata sen tai pistää sen talteen kassakaappiin lapsia varten. Jo vuosisatojen ajan tekijänoikeus on antanut arvon tälle lukijoiden ja kirjojen väliselle pyhälle yhteydelle.

Tekijänoikeuden vastaiset aktivistit eivät kunnioita tekijänoikeutta eivätkä kirjojamme. He sanovat, että ostaessamme digitaalisen e-kirjan tai äänitekirjan muuttamme omistajasta lisenssin haltijaksi¹. Lukijasta pelkäsi käyttäjäksi. Nuo varkaat lähettävät digitaaliset kirjat ja äänitekirjat kiedottuina sopimusteksteihin ja teknologioihin, jotka on kuin suunniteltu tuhoamaan lukijoiden tunneside kirjoihin.

Käyttäjäsopimusteksteihin on kirjattu tietysti klausuleja, joita ei voisiakaan panna toimeen. Tämän huomaa siitä, että niihin on siroteltu lausumia tyyliin: ”Jos jotain tämän käyttäjäsopimuksen osaa ei voida panna täytäntöön, kaikki muut pysyvät voimassa.” Tällöin lakimiehet tietysti vain sanovat: ”Emme rajoittaneet vain niitä asioita, joille tuomarit olisivat suojeita. Pistimme tähän kaiken mahdollisen. Se on farssi, toivomuslista, ja ainoa keino päästä selville siitä, mitkä osiot ovat todellisia ja mitkä kuvitteellisia, on haastaa meidät

oikeuteen joka kohdasta.” Periaatteessa tällöin sanotaan, että tekijänoikeudella ei ole merkitystä eikä lukijoiden kannata kiinnittää siihen huomiota.

Käyttäjäsopimusten rinnalle he lisäävät digitaalisten käyttöoikeuksien hallintateknologian. Se ei ole tietenkään koskaan estänyt kirjan pakemista verkkoon. Kaikille kustantajille, jotka uskovat hallintateknologian estävän kirjojen leviämisen verkkoon, sanon: ”Katso, konekirjoittaja.”

Hallintateknologia ei estä tätä, mutta sen takia on laitonta luoda lukulaite, jolta voi lukea kirjaa tai jolla voi kuunnella äänitekijää². Ajatelkaa, jos jokin suuri kustantamo tekisi sopimuksen Ikean kanssa siitä, että vain Ikea voisi tuottaa kirjahyllyjä, lukutuoleja ja lukulamppuja heidän tuotteidensa nauttimiseen, ja Ikea saisi lobattua lain, jonka mukaan olisi laitonta tuottaa ”heidän” kirjojensa kanssa yhteensopivia kirjahyllyjä ja muita tuotteita. Kustantajat ovat vuosia valittaneet, miten Wal-Martin kaltaiset ketjut hallitsevat kirjojen jakelua. Kuvitelkaa, että tuo kontrolli jatkuisi myyntitapahtuman tuolle puolelle, hautaan asti. Kustantamon markkinoilla olevan kokoelman leviämisen ehtona olisi pysyvä suhde yhteen jakelijaan. Mitä siitä seuraisi kustannustoiminnalle?

Kirjaa pelastamassa

Olen kirjoittanut kirjoja sekä puhunut niistä ja ajatellut niitä vuosikaudet, ja olen tajunnut tärkeän mutta yksinkertaisen asian: rakastan kirjoja. En rakasta vain niiden lukemista ja omistamista – minulla on syvän tunteellinen suhde kirjan ideaan.

Tämä ei koske vain minua vaan koko yhteiskuntaamme. Jos halutaan tehdä lyhytelokuva, joka kuvaa tyranniaan luisuvaa yhteiskuntaa, tarvitsee vain kuvata kasaa palavia kirjoja, ja kaikki tietävät, mistä tapahtuu. Jos kirjailija haluaa vihjata, että kirjan henkilö on sympaattinen, hän mainitsee tämän rakastavan lukemista ja kirjastossa käymistä, ja lukijat tuntevat tätä kohtaan välitöntä sympatiaa. Kirjoilla on hyveellisyyden aura. Ne

tihkuvat hyveitä, eikä tätä voi ymmärtää rationaalisesti.

Olen tajunnut myös toisen tärkeän asian: tärkeintä kirjan kokemisessa on tietoisuus siitä, että se voidaan omistaa. Kirjastot voivat arkistoida sen, ne voivat laittaa sen lainaushyllyyn, ja asiakkaat voivat lainata sen. Tilaamamme *National Geographicin* numerot voivat homehtua rauhassa ullakolla tylsän sateisen päivän varalta – eivätkä ne katoa sillä sekunnilla kun perumme tilauksen. (Näin käy suurimmalle osalle Elsevierin, maailman suurimman lääketieteellisten ja luonnontieteellisten joutaalien julkaisijan, laitostilauksista.)

Nykyajan kustantajien käsissä on korvaamaton asia. Niiden ansiosta kirjat ovat luonamme vanhan ystävän tavoin ja seuraavat meitä kodista kotiin koko elämämme. Jostain syystä kustantajat ovat kuitenkin päättäneet vakuuttaa lukijansa siitä, että heillä ei ole oikeutta mieltää kirjoja omaisuudekseen – että heidän ei tulisi kiintyä niihin. Pahinta tässä kaikessa on, että he saattavat onnistua.

Kunnioittakaa tekijänoikeutta

Ihmiset intoilevat minulle jatkuvasti e-kirjojen lukulaitteilla, jotka pyrkivät toistamaan kirjan lukukokemuksen söpöillä animaatioilla kääntyvistä sivuista. Mikäli kuitenkin halutaan toistaa edellä kuvattu tärkeä osa kirjan kokemuksesta, joka saa meidät täyttämään kotimme rakkailla ystävillä, on palautettava ja turvattava kirjojen omistamisen oikeus. Kun ostan kirjan, se on minun kirjani. Mikään oikeuden päätös ei anna jälleenmyyjälle oikeutta ottaa sitä minulta pois.

Olette ehkä kuulleet, että joku oli vienyt kopion Orwellin teoksesta *1984* Kindle Storeen, vaikka sen jakelua ei ollut lisensoitu Yhdysvalloissa. Amazon reagoi tähän vetämällä kirjan pois asiakkaidensa e-kirjojen lukulaitteista. He olivat ostaneet kirjan, ja eräänä aamuna he

huomasivat sen olevan tiessään. Amazon toimi kuitenkin vallan hienosti. He pohtivat asiaa päivän, ja mediamylytyksen keskellä he päättivät palauttaa kirjat – he antoivat ne takaisin asiakkaille ja lupasivat: ”Me emme enää koskaan koskaan koskaan vie kirjojanne. Ellei meidän ole ihan pakko.”³

Kun ostan äänitekirjan CD:nä, se on minun. Käyttäjäsopimus on käytännössä ”älä riko tekijänoikeutta”, ja voin muuntaa äänitteen mp3-muotoon, voin ladata sen iPodilleni tai vastaavalle laittelle – se on minun. Voin antaa sen pois tai myydä sen. Mutta jos ostan äänitekirjan Audiblelta, saan omistusoikeuden sijaan käyttäjäsopimuksen. Hallintateknologia määrittää, mitä voin tehdä sillä. Audiblen tekemät lisenssisopimukset rajoittavat sitä, millä laitteilla voin kuunnella kirjaa.

Jokainen, joka väittää, että lukijat eivät voi tai saa omistaa kirjojaan, pyrkii tuhoamaan kirjan, kustannustoiminnan ja kirjojen kirjoittamisen. Meidän ei pidä enää sallia tätä. Tulevaisuuden kirjastojen tulisi olla parempia kuin tämän päivän kirjastojen. Me kaikki tiedämme tämän. On aika lakata teeskentelemästä, että tekijänoikeuden ryöstäjät ovat oikeassa. Nuokin ihmiset olivat lukijoita ennen kuin he olivat kustantajia ennen kuin he olivat agentteja ennen kuin he olivat markkinoijia ja myyjiä. Me olemme kirjan kansaa, ja meidän pitäisi käyttäytyä sen mukaisesti.

Kopiointi on elämää

Kolme tai neljä miljardia vuotta sitten ensimmäiset itsekopioituvat molekyylit syntyivät jonkin kosmisen kemiallisen tai säteilevän sattumuksen tuloksena. Kolme tai neljä miljardia vuotta myöhemmin niistä kehkeytyi meikäisiä. Kopiointi erottaa jähmeän materiaalin ja elämän.

Kopiointi on ollut osa kerronnallisia perinteitämme niin kauan kuin meillä on ollut sellaisia. Jos lukaisee ba-

bylonialaisten versiota luomismyytistä, voi nähdä, että *Vanhan testamentin* kirjoittajat kopioivat sitä. Kopiointi on osa kaikkea sitä, millä pidämme yhteiskuntamme käynnissä. Kaikki eivät keksi omaa raidelevyyttä. HTML ei toimi niin, että kaikki kirjoittavat omat koodinsa. Kukaan ei kehitä omaa puhelinjärjestelmää. Jos palkkaat kirjanpitäjän ja hän toteaa, että hän tulee töihin heti keksittyään vaihtoehdoisen kaksoiskirjanpidon, annat hänelle potkut. Kopiointi on edistystä.

Kopiointi on luovuutta

Aloitin kirjoittamisen kuusivuotiaana. Kävin katsomassa *Tähtien sodan* isäni kanssa vuonna 1977. Palatessani kotiin pääni oli tulvillaan ideoita, joten kaivoin esiin pinon paperia ja leikkasin ja nidoin sen suunnilleen taskupokkarin kokoiseksi ja näköiseksi. Aloin kirjoittaa muistiin sitä, mitä elokuvan tarina oli tehnyt minulle, jotta ymmärtäisin sen.

Kirjoitin ensimmäisen romaanini kaksitoistavuotiaana. Se oli ihan kauhea Conan-pastišši. Olin löytänyt Conanin yhdeksänvuotiaana, kun ostin Conan-romaanin tutusta scifi-kirjakaupasta. Mieleni aukesi uusille mahdollisuuksille. Kaksitoistavuotiaana olin jo lukenut koko Conan-kaanonin ja aloin kirjoittaa omaa kirjaani. Ja tässä sitä ollaan. Otin loparit työstäni vuonna 2006, ja nykyään minä kirjoitan työkseni. Kaikki alkoi kopioinnista. Niin lapsetkin aloittavat koulun kirjoitus-tunneilla.

Silti oppimateriaaleissa korostetaan, ettei lasten pitäisi jäljitellä. Me luonnollistamme naurettavaa myyttiä alkuperäisyydestä, jota ei koskaan ollutkaan. Me rakennamme toisten työn varaan. Kieltäessämme lapsilta jäljittelyn me jatkamme kauheaa ja syövyttävää valhetta luovuudesta, tekijyydestä, lukemisesta ja kirjoittamisesta.

Kopiointi on merkityksetöntä

Teemme miljoonia kopioita ennen aamiaista. Joka kerta, kun klikkaat hiirtä, syntyy täysin käsittämätön määrä kopioita koneesi ja kaukaisten palvelinten välillä. Sitä tietokoneet loppujen lopuksi tekevät. Ne ovat maailman parhaita kopiokoneita. Hyvä tietokone on tarkka kopiokone. Huono tietokone kopioi vähemmän. Tietojenkäsittelyn tekninen määritelmä kuuluu: kopioi hyvin, uskollisesti, nopeasti ja niin kitkattomasti kuin on mahdollista. Kopiointi on siis merkityksetöntä, mutta silti siitä piderään hirveää meteliä.

Meillä on tekijänoikeussäädöksiä, jotka yrittävät säädellä luovan teollisuuden tuoteketjua. Jotta agentin ja kustantajan, kustantajan ja jakelijan, jakelijan ja jällemyyjän, agentin ja elokuvateollisuuden, sekä elokuvateollisuuden ja elokuvateatterien väliset sopimussuhteet olisivat toimivia, niiden säätelyyn on luotu hyviä ja tarkoin laadittuja sääntöjä.

Tekijänoikeuslait on laadittu olettaen, että kopiointi vaatii laajan teollisen koneiston, mikä taas tarkoittaa suuria yrityksiä lakimiehineen ja agentteineen, jotka

osaavat tulkita tekijänoikeussäädöksiä ja toimia ne huomioiden. Tekijänoikeus on panssarintorjuntamiina: se on suunniteltu räjähtämään vain, jos sen yli ajaa äänilevytehtaalla.

Tekijänoikeudesta on kuitenkin tullut siviilejä tappava jalkaväkimiina, koska siviilit kopioivat aivan kaiken aikaa. He eivät oikeastaan tee mitään aiemmasta poikkeavaa, mutta nyt heidän toimintaansa kuuluu kopiointia. Kuusivuotiaana ja kaksitoistavuotiaana jaoin fanifiktioitani luokkatovereiden kanssa, mutta nyt sitä jaetaan blogeissa, verkossa, sähköpostilla, joten se on kopioimista eikä siirtymistä kädestä käteen. Kopioinnista on tullut taustakohinaa.

Kaikki ne elämäalueet, joilla olemme tekemisissä tietokoneiden kanssa, ovat joutuneet tekijänoikeuden piiriin – ja tietokoneista on tullut osa kaikkea elämää. Olen maahanmuuttaja. Miten pidän yhteyttä perheeseen? Kopioimalla, Skypellä, verkossa. Miten saan tietoa terveydentilastani? Verkoista. Miten teen kirjojeni? Verkojen avulla. Minä myös julkaisen verkoissa. Minä koulutan ja hankin koulutusta verkostoitumalla, sillä opetan Waterloon yliopistossa ja Open Universityssa. Kaikki nämä elämäalueet joutuvat yhtäkkiä tekijänoikeuslain alaisuuteen. Sitä ei ole suunniteltu hallinnoimaan kaikkia noita asioita, mutta niihin kaikkiin kuuluu kopiointia. Kun jotain kopioidaan, tekijänoikeus laukaistaan. Tässä on katastrofin siemenet.

Tekijänoikeuslaki saattaa olla hyväkin säätelymään kirjoittajien ja kustantajien tai kustantajien ja elokuvateollisuuden suhteita, mutta se säätää surkeasti kaikkia niitä asioita, jotka muodostavat arkemme pääosan.

Rikkaiden lait

Perinteisesti tekijänoikeuksia on säädelty kansainvälisesti YK:n asiantuntijaelimessä, Maailman henkisen omaisuuden järjestössä (World Intellectual Property Organization, WIPO), jolla on suunnilleen sama suhde tekijänoikeuslakiin kuin Mordorilla pahuuteen. Jossain vaiheessa me eri kansalaisjärjestöissä toimivat ihmiset aloimme mennä järjestön tiedotustilaisuuksiin ja raportoida niistä, jotta kotimaissamme tiedettäisiin, mitä hallituksemme olivat tekemässä. Ihmiset ympäri maailman havahtuivat, ja tekeillä ollut sopimus, joka olisi esimerkiksi kieltänyt monia kanadalaisia televisio- ja radiotoiminnan käytäntöjä, kuten tapamme tehdä kaapelitelevisio-ohjelmia, romahti tultuaan julkisuuden valokeilaan. Niinpä sopimusprosessi siirrettiin pois YK:sta rikkaiden maiden jäsenkerhoon ACTA:an⁴.

Köyhät maat olivat olennaisessa osassa näiden sopimusten kaatamisessa, sillä ne näkivät selvästi, mitä niistä olisi seurannut. Ne nousivat sopimusprosessia vastaan tajuttuaan, etteivät rikkaat maat joutuisi oikeastaan noudattamaan ehdotettuja sääntöjä, että säännöt olisivat vain lisänneet köyhien maiden painolastia. Siksi niitä ei pyydetäkään ACTA:n kokouksiin – sinne pääsevät vain rikkaat maat. On annettu ymmärtää, että ACTA:n solmimisen jälkeen sen ratifoimisesta tulee ehto moniin

muihin avainkauppasopimuksiin osallistumiselle.

Tällä hetkellä neuvotellaan muun muassa eräänlaisesta kolmen hudin säännöstä. Se toimii näin: jos asuinkumppaniasi syytetään - vailla perusteita, vailla todisteita, ilman tuomaria, lautamiehistöä tai asianajajaa, ilman oikeudenkäyntiä - kolme kertaa tekijänoikeusrikkomuksesta, internetyhteytesi katkaistaan. Nimesi liitetään rekisteriin, johon joutuneille on laitonta tarjota verkkoyhteyttä tietynä määräaikaana. Ranskassa tämä laki tuli juuri voimaan, ja siellä tuo määräaika on vuosi.

Mietitäänpä, mitä tämä tarkoittaa kyvyllä osallistua informaatioyhteiskuntaan. Mitä se tarkoittaa vaikka lapsillesi? Kuinka moni lapsi voisi tehdä läksynsä ilman nettiyhteyttä? Kuinka moni lapsi voisi pitää yhteyttä isovanhempiin ilman nettiä? Kuinka monet vanhemmat pysyisivät selvillä lastensa terveydentilasta ilman internetiä? Mitä kaikkea muuta menettääkään, jos menettää yhteyden verkkoon?

Ja se on vain alkua. Sopimus velvoittaa myös erilaisten nettipalveluiden tarjoajat kuten YouTuben, Bloggerin, Yahoo groupsin tai vastaavat varmistamaan, ettei niiden tallentama tai toistama tai välittämä materiaali riko tekijänoikeuksia. Katsotaanpa, mitä tämä tarkoittaisi esimerkiksi YouTubelle.

YouTubeen ladataan joka minuutti noin 16 tuntia videoita. Tästä hetkestä koko universumin lämpökuolemaan ei yksinkertaisesti ole tarpeeksi lakimiesten työtunteja tarkistamaan 16 tuntia videota minuutissa. Miten YouTube voi estää sivuilla näkyvän materiaalin tekijänoikeusrikkomukset? Se alkaa toimia kaapelitelevisioaseman tavoin, ja me kaikki tiedämme, millaiselta niiden ohjelma näyttää. Lakimiehet voivat vaatia meitä poistamaan mitä tahansa, mihin emme ole saaneet lupaa, vaikka se olisi hankittu sitaattioikeuden tai *fair usen* piirissä. Sopii kysyä dokumenttien tekijöiltä, miltä tuntuu tuottaa ohjelmaa, jossa näytetään mellakkaa Bhutanin kaduilla, jossa joku sattuu pitämään Pepsin logolla koristettua paitaa. Koska Pepsi ei ole antanut sen näyttämiseen lupaa, yhtiön vakuutusosasto ei anna sinun esittää ohjelmaa. Tältä se näyttäisi. Tuloksena olisi valtava taakka sananvapaudelle ja kulttuuriin osallistumiselle.

Kolmanneksi ACTA vaatisi palveluntarjoajia tarkkailemaan verkkojaan ja luovuttamaan tarkkailutietoja oikeuksien haltijoille, jotta he voisivat tutkia niitä ilman etsintälupaa, ilman oikeuden päätöstä ja ilman selkeää syytä epäillä – ilman noita liberaalin demokratian peruspilareita. Heidän tulisi tarkkailla kaikkea tekemäämme: yhteydenpitoa perheemme, lääkärimme ja asianajajamme kanssa. Lastemme kotiläksyjä.

Lopuksi kaikkea kummaa tapahtuu rajoilla. ACTA-prosessissa on esitetty, että rajavartijoiden pitäisi tarkistaa kaikki rajan ylittävät tiedonsiirtolaitteet tekijänoikeusrikkomusten varalta. Läppäreiden tarkistuksia rajalla. Se tarkoittaa, että kaikki läppärilläsi oleva – kuvat kylpevästä vauvastasi, rakkauskirjeet puolisollesi – joutuisivat jonkin rajavartiossa olevan tyyppin käsiin.

Kun tästä tuli ensimmäisen kerran puhetta, me kriitikot totesimme, että sittenhän niiden pitäisi tarkistaa

**ELÄMÄ ON
MUSTA VALKOINEN**
18.6.-28.8.2010

**PENTTI
KASKI-
PURO**
GRAFIIKKAA

**PENTTI
SAMMAL-
LAHTI**
VALOKUVIA

Finlaysoninkuja 9, 33210 Tampere
Finlaysonin alue
Puhelin (03) 213 3050
himmelblau@himmelblau.fi
www.himmelblau.fi
Avoinna kesällä: ma-pe 11-17, la 12-16,
su suljettu.

GRAFIIKANPAJA
HIMMELBLAU

GALLERIA
HIMMELBLAU

**Linnan
väki
liikkeellä**

Kohtaa kirjailija,
kuuntele, keskustele.
Koe Pentinkulman
ainutlaatuinen
tunnelma.

Pentinkulman päivät
1.-8.8.2010 Urjalassa

Yhteinen Pentinkulma -hanke

puh. 040 335 4268 | www.pentinkulmanpaivat.fi

iPodimmekin. Prosessin johdossa olevat vastasivat syytökseen: ”Oi ei, ei se koske iPodeja vaan laitteita, joilla voi tehdä merkittäviä rikkomuksia.” En tiedä, millaisia iPodeja tuo porukka käyttää, mutta kaupasta voi ostaa iPodin, johon mahtuu musiikkia 100 000 dollarin edestä. En tosiaan tiedä, mitä tuon porukan mielessä on. Tallennuskapasiteetti ei ole ainakaan vähenemään päin.

Terrorikritiikkiä taistelulaivalla

Tunkeileva ja äärimmäinen tekijänoikeuksien laajennus on katastrofi myös luovan työn tekijöille. Erään myytin mukaan kirjoittavat ihmiset ovat ihan erilaisia kuin lukevat ihmiset, että heidän välillään on selkeä raja. Kaikki tuntemani informaation luojat ovat kuitenkin myös innokkaimpia informaation käyttäjiä. Kirjailijat ovat aggressiivisimpia kopioijia, kirjojen omistajia ja hankkijoita sekä muiden taidemuotojen nauttijoita. He myös käyttävät innokkaimmin verkkoa tutkimustyöhön, markkinointiin, kollegoiden tavoittamiseen ja yhteydenpitoon julkaisijoiden kanssa.

Jotkut kirjailijat uskovat tarvitsevansa näitä uusia säädöksiä. He ovat saaneet jonkinlaisen Tukholmasyndrooman, joka saa heidät samastumaan suurteollisuuden tekijänoikeusmaksimalisteja, joiden mukaan tämä on hyvä idea. Siitä ei kuitenkaan seuraa, että tästä seuraisi hyvää kirjailijoilla ja muille luoville ihmisille.

Jotkut luovat ihmiset ottavat kopioinnin avosylin vastaan. He sanovat: ”Nyt on 2000-luku, ja kopiointia on kaikkialle. On kaunista ja historiallista uskotella, että näin ei ole, ja elää kuin seppä kylänraitin varrella, mutta se ei ole nykyaikaa.” He ovat oppineet, että kopiointi tuo työhön runsautta ja vie sen paikkoihin, joita ei olisi koskaan voinut kuvitella löytävänsä.

Saan parhaat kirjeet ihmisiltä, jotka ovat löytäneet kirjani vapaasti ladattavina (kaikki kirjani saa ladattua ilmaiseksi). Persianlahdella palveleva merisotilas lähetti minulle ehkä liikuttavimman viestin: ”En lue oikeastaan koskaan, mutta täällä on välillä käsittämättömän tylsää. Me saimme ladattua kirjasi ja jaoimme sitä laivalla. Olemme kaikki lukee sen. Se on tullut osaksi tapaamme ymmärtää maailmaa.” Tuo kirja, *Little Brother*, sattui käsittelemään terrorismin vastaista sotaa ja sen turhuutta. On ällistyttävää, että kirja päättyi juuri tuohon paikkaan ja osaksi vuoropuhelua, johon en ole koskaan osallistunut.

Teillä kaikilla on lempikirjailija. Ostitteko ensimmäisen kirjan, jonka luitte häneltä? Useimmat teistä lainasivat sen kirjastosta tai ystävältä, tai joku antoi sen teille lahjaksi, koska se on tärkeimpiä tapoja päätyä kirjojen ääreen: ystävä kertoo meille, kuinka tärkeä jokin kirja on, ja siitä tulee osa keskustelua. Tämä on tärkeää ymmärtää internetissä tapahtuvasta kopioinnista: se ei ole väärentämistä. Se on ensisijaisesti liikettä kädestä käteen, ihmisten välistä toimintaa: minä ostin tämän, ehkä sinunkin kannattaisi. Hei, otahan tämä, se oli minulle tärkeää. Se on tärkeää kirjallista keskustelua, joka edelsi kustannustoimintaa, painotekniikkaa tai tekijänoikeutta. Juuri tätä on kulttuurissa eläminen.

Millainen olisi hyvä e-kirjan käyttäjäsovelmus?

Älkää rikkoko tekijänoikeuslakia. Kolme sanaa! Eikä enempää tarvita kirjojemme tekijänoikeuksien ylläpitämiseen. Kaikki muu on vain lukijoiltamme varastamista. Lukijat ymmärtävät, mitä tuo sopimus merkitsee. He eivät ymmärrä, mitä iPhoneen ostetun äänitekirjan sopimuksen 26 000 sanaa tarkoittavat. Eikä kukaan kirjojen kirjoittaja suostuisi moisiin sopimuksiin. Älkää vahingossakaan rikkoko.

Jos olette kirjastonhoitajia tai arkistonhoitajia, älkää ostako tallenteita, joihin liittyy epäreiluja käyttäjäsovelmuksia. Älkää ennen kaikkea ostako tallenteita, johon liittyy hallintateknologiaa, älkääkä missään, siis missään tapauksessa ostako tallenteita, joiden hallintateknologia valvoo lukijoiden lukutottumuksia. Kirjastonhoitajat ovat kamppailleet lukijoidensa intellektuaalisten vapauksien puolesta vuosisatojen ajan. Nuo tyypit pitävät kirjastonhoitajia idiootteina. Lakatkaa olemasta idiootteja. On aika toimia kokoelmienne ja asiakkaidenne puolesta.

Lisenssejä, jotka vaativat kirjastonhoitajia luovuttamaan tietoja asiakkaiden lukutottumuksista? Kukaan kirjastonhoitaja ei tee sitä, koska me kaikki tiedämme, miten ihmisten käyttäytyminen muuttuu, kun heitä tarkkaillaan. Me tiedämme, että intellektuaalinen vapaus vaatii yksityistä tilaa.

Ottakaa selvää ACTA:n etenemistä ja vaatikaa, että sopimusprosessi tehdään läpinäkyväksi. Meidän on saatava tietää, mitä sopimuksessa sanotaan, ja siitä täytyy keskustella julkisesti. Tekijänoikeus ei saa olla salaisuuksia savuisissa neuvotteluhuoneissa vaan läpinäkyvyyttä, julkisuutta ja monenkeskistä osallistumista.

*Suomentanut ja toimittanut tekijän
luvalla Ville Lähde*

(alun perin: puhe National Reading Summit -tapahtumassa, Royal Ontario Museum, 13/xi/2009. Transkriptio osoitteessa: <http://thevarsity.ca/articles/23855>)

Cory Doctorow (craphound.com) on science fiction -kirjailija, aktivisti, journalisti ja aktiivinen blogaaja.

Hän on suositun *Boing Boing* -nettilehden (boingboing.net) perustajia ja järjestön Electronic Frontier Foundation entinen Euroopan koordinaattori. Hän on kirjoittanut mm. palkitun romaanin *Little Brother* (2008). Hän on syntynyt Kanadassa ja asuu nykyään Lontoossa.

Viitteet

- 1 <http://gizmodo.com/369235/amazon-kindle-and-sony-reader-locked-up-why-your-books-are-no-longer-yours>
- 2 <http://www.wired.com/epicenter/2009/02/amazons-e-books/>
- 3 http://www.nytimes.com/2009/07/18/technology/companies/18amazon.html?_r=1
- 4 ACTA eli *Anti-Counterfeiting Trade Agreement* on tekeillä oleva monenkeskinen kauppasopimus, joka pyritään saamaan voimaan tämän vuoden lopussa.